

ISSN 2181-1709 (P)
ISSN 2181-1717 (E)

2024/№2

**TA'LIM VA
INNOVATSION
TADQIQOTLAR**

**ОБРАЗОВАНИЕ И
ИННОВАЦИОННЫЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ**

**EDUCATION AND
INNOVATIVE
RESEARCH**

Rajabova G. Z. Folklor an'analari asosida bola shaxsini shakllanishining pedagogik-psixologik xususiyatlari	220
Savriyeva I. B. Faoliyatga yo'naltirilgan yondashuv asosida o'qitish jarayonini loyihalash texnologiyasi	225
Tolipova O. Kichik maktab yosh davridagi bolalarining bilish jarayonlarini rivojlanishida o'qish faoliyatining o'ziga xos ahamiyati	229
Umarov E. D. Specific characteristics of organizing student independent activity	232
Umarova Sh.M. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida milliy g'ururni o'stirishda tarbiya fanlarining o'rni.	237
Umarova Z. S., Abdullayeva F. S. Libos dizayn ta'limi: talabalarda kasb malakalarini shakllantirishning aktual muammolari	241
Usmonova M. N. Tarix darslarida o'quvchilarni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash metodikasini takomillashtirish yo'llari	247
Xaliyarov J. X., Yuldozov B.A. Umumta'lim maktablari fizika darslarida zamonaviy energiya manbalariga doir multimedial ta'lim vositalarining qo'llanilishi	252
Xurvalieva T. L. Maktabgacha yoshdagi bolalarning emotsional rivojlanishiga oid xorijiy tendensiyalar	256
Худайбердыева М. З. Теоретические основы развития профессиональных качеств будущих учителей на основе коммуникативного подхода	260
Zaripov N. N. Kompyuterda axborotlarni qayta ishlashning arifmetik asoslarini o'qitish metodikasi	264
Якупбаев А. А. Педагогико-психологические критерии мастерства борца вольного стиля в современных условиях	268
Sharopov Sh.Sh. An'anaviy va kooperatsiya tamoyili asosida ingliz tilini o'qitishning qiyosiy tahlili	272
19.00.00 – PSIXOLOGIYA FANLARI	
Arzimbetov T. T. Sportchi faoliyatining individual psixologik xususiyatlari	278
Ashrapov N. N. O'spirinlarda kognitiv tizimni rivojlanishining nazariy asoslari	283
Botirova Y. D. Pedagogik jamoa emotsional munosabatlarning ijtimoiy psixologik omillari	287
Elmuratova A. U. Sportchilarda psixologik muhofaza imkoniyatlari shakllanishining o'ziga xos xususiyatlari	290
Erkayeva D.M., Ismatova D. T. Boshlang'ich ta'lim o'qituvchisi shaxsining ijtimoiy psixologik xususiyatlarini takomillashtirish	295
Jalolov T. S. SPSS dasturi yordamida ma'lumotlarni qayta ishlashning ijtimoiy psixologik xususiyatlari	300
Kalillayeva U.A. Deviant xulq-atvorli o'smirlarni o'rganishning amaliy asoslari	305
Komilova Z. P. Zardushtiylik, islom dinlarida nikoh va oila haqidagi qarashlar	309
Nasrullayeva A.A. Turmush qurishga nisbatan ijtimoiy fobiya fenomenining ijtimoiy psixologiyada tadqiq etilishi	314
Ro'ziqulova A. T. Talabalar oilalarining boshqaruv tizimiga ta'sir etishini ijtimoiy-psixologik tadqiq etish	319
Rustamova S. G'. Maktabgacha ta'lim muassasalari tarbiyachi pedagogning psixologik yondashuvlari	323
Rustamova S. Sh. O'smirlik davri inqirozi - psixologik muammo sifatida	327
Seytpeybetov I. J., Umurzogov D. X. Talabalarining o'z ustida mustaqil ishlash faoliyatining ijtimoiy-psixologik determinantlari	330
Ummatqulova N. U. O'smirlarda ijodiy tafakkurni rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	335
Usmonova S. M. Pedagoglarda stressli holatlarga psixologik barqarorlikni shakllantirish	339
Yusupova D. T. Talabalarda xulq-atvor boshqaruvining psixologik xususiyatlari	343

TA'LIM VA INNOVATSION TADQIQOTLAR

JAMOATCHILIK KENGASHI A'ZOLARI

Djurayev Risboy Haydarovich, pedagogika fanlari doktori, O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi akademigi.
Shamsutdinov Rustambek Temirovich, Andijon davlat universiteti professori, O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat hodimi, tarix fanlari doktori
Majidov Inom Urushevich, texnika fanlari doktori, professor. O'zbekiston milliy universiteti
Olimov Qahramon Tanzilovich, pedagogika fanlari doktori, professor. A.I.Gersen nomidagi Rossiya davlat pedagogika universiteti Toshkent filiali
Tadjixodjayev Zokirxo'ja Abdusattorovich, texnika fanlari doktori, professor
Musurmonova Oyniso, pedagogika fanlari doktori, professor
Safarova Rohat G'aybulloyevna, pedagogika fanlari doktori, professor, T.N.Qori-Niyoziy nomidagi O'zbekiston pedagogika fanlari ilmiy tadqiqot instituti
Ibragimov Xolboy Ibragimovich, pedagogika fanlari doktori, O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi akademigi.

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

XORIJI OLIMLARI

Artamonova Yekaterina Iosifovna, pedagogika fanlari doktori, professor, Moskva davlat pedagogika universiteti, Xalqaro pedagogika fanlari akademiyasining prezidenti
Yemelyanova Irina Yevgenyevna, pedagogika fanlari doktori, professor. Janubiy-ural davlat ijtimoiy -pedagogika universiteti. Rossiya
Kuzmenko Galina Anatolevna, pedagogika fanlari doktori, professor. Moskva davlat pedagogika universiteti, Jismoniy tarbiya, sport va salomatlik instituti
Safaraliyev Bozor Safaraliyevich, pedagogika fanlari doktori, professor. Chelyabinsk davlat akademiyasi
Kulishov Vladimir Vasilevich, pedagogika fanlari doktori, professor. Davlat iqtisodiyot va texnologiya universiteti prorektori, Krivoy Rog, Ukraina
Lazarenko Irina Rudolfovna, pedagogika fanlari doktori, professor. Altay davlat pedagogika universiteti rektori, Rossiya
Filippova Oksana Gennadevna, pedagogika fanlari doktori, professor. Janubiy-ural davlat ijtimoiy -pedagogika universiteti. Rossiya
Xristo Kyuchukov, pedagogika fanlari doktori. Umumiy tilshunoslik va psixolingvistika professori. Berlin Erkin universiteti, Turkologiya instituti. Xalqaro psixolingvistika va Sotsiolingvistika jurnali asoschisi va muharriri, Germaniya
Kumskov Mixail Ivanovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor. M.V. Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti
Maksimenko Sergey Dmitriyevich, akademik, psixologiya fanlari doktori, professor. Ukraina Milliy pedagogika fanlari akademiyasining akademigi
Padalka Oleg Semenovich, pedagogika fanlari doktori, professor, M.P. Dragomanova nomidagi pedagogika milliy universiteti, Ukraina
Hazretali Tursun, tarix fanlari doktori, professor, Xoja Ahmad Yassaviy nomidagi xalqaro qozoq-turk universiteti professori
Mamedova Irada, tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent, Ozarbayjon Milliy akademiyasi Tarix instituti bo'lim boshlig'i
Timur Xo'jaog'li, tilshunos va adabiyotshunos olim. Michigan universiteti professori (AQSh)
Nurettin Hatunoğlu Doç. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü (Turkiya)
Mullodjanov Sayfullo Kuchakovich, tarix fanlari doktori, professor. Tojikiston milliy universiteti
Gushko Sergey Vladimirovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Davlat iqtisodiyot va texnologiya universiteti prorektori, Krivoy Rog, Ukraina

O'ZBEKISTON OLIMLARI

TARIX FANLARI

Inoyatov Sulaymon Inoyatovich, tarix fanlari doktori, professor. Buxoro davlat universiteti
Ziyo Azamat Xamid o'g'li, tarix fanlari doktori, akademik, O'zbekiston Fanlar akademiyasi Tarix instituti direktori
Rajabov Qahramon Kenjayevich, tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Fanlar akademiyasi Tarix instituti yetakchi ilmiy xodimi
Rashidov Oybek Rasulovich, tarix fanlari doktori (DSc). Buxoro davlat universiteti

FILOLOGIYA FANLARI

Madjidova Ra'no Urishevna, filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti
Sharipova Laylo Frunzeyevna, filologiya fanlari doktori (DSc). Buxoro davlat universiteti
Nigmatova Lolaxon Xamidovna, filologiya fanlari doktori (DSc). Buxoro davlat universiteti
Yusupova Hilola O'ktamovna, filologiya fanlari nomzodi, dotsent. Buxoro davlat pedagogika instituti
Akramova Surayo Renatovna, filologiya fanlari bo'yicha falsafa do'ntori (PhD), dotsent. Buxoro davlat pedagogika instituti

PEDAGOGIKA FANLARI

Tolipov O'tkir Qarshiyevich, pedagogika fanlari doktori, professor. Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti.
Olimov Shirinboy Sharofovich, pedagogika fanlari doktori, professor. Buxoro davlat universiteti
Dilova Nargiza Gaybullaevna, pedagogika fanlari bo'yicha DSc, professor. Buxoro davlat universiteti
Tilavova Matlab Muxammadovna, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent. Buxoro davlat pedagogika instituti
Sohibov Akram Rustamovich, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent. Qarshi davlat universiteti
Umarov Baxshullo Jo'rayevich, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent. Buxoro davlat pedagogika instituti
Hasanova Gulnoz Qosimovna, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent. Buxoro davlat universiteti
Inoyatov Abdullo Shodiyevich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dotsent. Buxoro davlat universiteti
Davronov Nurzod Ismoilovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dotsent. Buxoro davlat pedagogika instituti

PSIXOLOGIYA FANLARI

Umarov Baxriddin Mingbayevich, psixologiya fanlari doktori, professor. Toshkent davlat pedagogika universiteti
Bafayev Muxiddin Muxammadovich, psixologiya fanlari buyicha falsafa doktori (PhD). Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti

IQTISODIYOT FANLARI

Kurolov Kobuljon Kulmanovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti huzuridagi pedagog kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi direktori
Mamanazarov Abduraxim Bozorovich, iqtisodiyot fanlari fan nomzodi, dotsent. Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti Toshkent filiali

FALSAFA FANLARI

Namozov Bobir Bahriyevich, falsafa fanlari doktori (DSc). Buxoro davlat universiteti

BIOLOGIYA FANLARI

Artikova Hafiza To'ymurodovna, biologiya fanlari doktori, professor. Buxoro davlat pedagogika instituti

ОБРАЗОВАНИЕ И ИННОВАЦИОННЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ

ЧЛЕНЫ ОБЩЕСТВЕННОГО СОВЕТА

Джусраев Рисбой Хайдарович, доктор педагогических наук, академик АНПУз
Шамсутдинов Рустамбек Темирович, профессор Андижанского государственного университета, заслуженный работник культуры Узбекистана, доктор исторических наук
Мажидов Ином Урушев, доктор технических наук, профессор, Национальный университет Узбекистана им. Мирзо Улугбека
Олимов Кахрамон Танзилевич, доктор педагогических наук, профессор. Ташкентский филиал Российского государственного педагогического университета имени А.И. Герцена
Таджиходжаев Зокирхужа Абдусатторович, доктор технических наук, профессор
Мусурмонова Ойнисо, доктор педагогических наук, профессор
Сафарова Рохат Гайбуллоевна, доктор педагогических наук, профессор, Узбекский научно-исследовательский институт педагогических наук имени Т. Н. Коринязи
Ибрагимов Холбой Ибрагимович, доктор педагогических наук, академик АНПУз

РЕДАКЦИОННО-ИЗДАТЕЛЬСКИЙ СОВЕТ ЗАРУБЕЖНЫЕ УЧЕНЫЕ

Артамонова Екатерина Иосифовна, доктор педагогических наук, профессор, Московского государственного педагогического университета. Президент Международной академии педагогических наук
Емельянова Ирина Евгеньевна, доктор педагогических наук, профессор, Южно-уральский государственный гуманитарно-педагогический университет. Россия
Кузьменко Галина Анатольевна, доктор педагогических наук, профессор. Московский государственный педагогический университет, Институт физической культуры, спорта и здоровья
Сафаралиев Бозор Сафаралиевич, доктор педагогических наук, профессор кафедры социально-культурной деятельности Челябинской государственной академии
Кулишов Владимир Васильевич, доктор педагогических наук, профессор. Государственный университет экономики и технологий, Кривой Рог, Украина
Лазаренко Ирина Рудольфовна, доктор педагогических наук, профессор. Ректор Алтайского государственного педагогического университета, Россия
Филиппова Оксана Геннадьевна, доктор педагогических наук, профессор. Южно-уральский государственный гуманитарно-педагогический университет. Россия
Христо Кючуков, доктор педагогических наук. Профессор общего языкознания и психолингвистики. Свободный университет Берлина, Институт тюркологии. Редактор Международного журнала психолингвистики и социолингвистики, Германия
Кумсков Михаил Иванович, доктор физико-математических наук, профессор Московского государственного университета им. М.В. Ломоносова
Максименко Сергей Дмитриевич, академик, доктор психологических наук, профессор. Академик Национальной академии педагогических наук Украины
Падалка Олег Семенович, доктор педагогических наук, профессор, Национального педагогического университета имени М.П. Драгоманова, Украина
Хазретали Турсун, доктор исторических наук, профессор Международного казахско-турецкого университета имени Ходжи Ахмада Яссави
Мамедова Ирада, PhD по историческим наукам, доцент, заведующий институтом истории Национальной Академии Азербайджана
Тимур Хужаугли, лингвист и литературовед. Профессор Мичиганского университета (США)
Nurettin Natiñoğlu, Assoc. доктор, университет Зонгулдак Бюлент Эджевит, факультет искусства и наук, исторический факультет (Турция)
Муллоджанов Сайфулло Кучакович, доктор исторических наук, профессор. Национальный университет Таджикистана
Гушко Сергей Владимирович, доктор экономических наук, профессор, проректор Государственного экономико-технологического университета, Кривой Рог, Украина

УЧЕНЫЕ УЗБЕКИСТАНА

История

Иноятлов Сулаймон Иноятвич, доктор исторических наук, профессор. Бухарский государственный университет
Зиё Азамат Хамид угли, доктор исторических наук, академик, директор Института истории Академии наук Узбекистана
Раджабов Кахрамон Кенжаевич, доктор исторических наук, профессор, ведущий научный сотрудник Института истории Академии наук Узбекистана
Ойбек Расулович Рашидов, доктор исторических наук. Бухарский государственный университет

Филология

Маджидова Рано Уришевна, доктор филологических наук, профессор, Узбекский государственный университет мировых языков
Шарипова Лайло Фрунзеевна, доктор филологических наук. Бухарский государственный университет
Нигматова Лолахан Хамидовна, доктор филологических наук. Бухарский государственный университет
Юсупова Хилола Уктамовна, кандидат филологических наук, доцент. Бухарский государственный педагогический институт
Акрамова Сураё Ренатовна, доктор философских наук, доцент. Бухарский государственный педагогический институт

Педагогика

Толипов Уткир Кариевич, доктор педагогических наук, профессор. Ташкентский государственный педагогический университет имени Низами.
Олимов Ширинбой Шарофович, доктор педагогических наук, профессор. Бухарский государственный университет
Тилавова Матлаб Мухаммадовна, кандидат педагогических наук, доцент. Бухарский государственный педагогический институт
Дилова Наргиза Гайбуллоевна, DSc по педагогическим наукам, профессор. Бухарский государственный университет
Сохибов Акрам Рустамович, кандидат педагогических наук, доцент. Каршинский государственный университет
Умаров Бахтиолло Джусраевич, кандидат педагогических наук, доцент. Бухарский государственный университет
Хасанова Гулноз Касимовна, кандидат педагогических наук, доцент. Бухарский государственный университет
Иноятлов Абдулло Шодиевич, доктор философских наук (PhD) по педагогическим наукам, доцент. Бухарский государственный университет
Давронов Нурзод Исмоилович, PhD по педагогическим наукам, доцент. Бухарский государственный педагогический институт

Психология

Умаров Бахриддин Мингбаевич, доктор психологических наук, профессор. Ташкентский государственный педагогический университет
Бафав Мухиддин Мухаммадович, PhD по психологическим наукам. Ташкентский государственный педагогический университет имени Низами

Экономика

Куროлов Кобулжон Кулманович, доктор экономических наук, профессор. Директор сетевого центра переподготовки и повышения квалификации педагогов Ташкентского государственного технического университета имени Ислама Каримова
Маманазаров Абдухаким Бозорович, кандидат экономических наук, доцент. Ташкентский филиал Московского государственного университета им. М.В. Ломоносова

Философия

Намозов Бобир Багриевич, доктор философских наук. Бухарский государственный университет

Биология

Артикова Хафиза Тоймуродовна, доктор биологических наук, профессор. Бухарский государственный педагогический институт

EDUCATION AND INNOVATIVE RESEARCH

MEMBERS OF THE PUBLIC COUNCIL

- Risboy Haydarovich Djuraev**, doctor of Pedagogical Sciences, Academician of the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan
Rustambek Temirovich Shamsutdinov, professor of Andijan State University, Honored Worker of Culture of Uzbekistan, Doctor of Historical Sciences
Inom Urushevich Majidov, doctor of Technical Sciences, Professor. National University of Uzbekistan.
Kahramon Tanzilovich Olimov, doctor of Pedagogical Sciences, Professor. Tashkent branch of the Russian State Pedagogical University named after A.I. Gertsen
Zokirkhoja Abdusattorovich Tadjikhodjaev, doctor of Technical Sciences, Professor
Oyniso Musurmonova, doctor of pedagogical sciences, professor
Rohat Gaybulloevna Safarova, doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Uzbek Scientific Research Institute of Pedagogical Sciences named after TN Qori-Niyazi.
Kholboy Ibragimovich Ibragimov, doctor of Pedagogical Sciences, Academician of the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan

MEMBERS OF EDITORIAL COUNCIL

- Ekaterina Iosifovna Artamonova**, doctor of Pedagogical Sciences, Professor, President of the Moscow State Pedagogical University, International Academy of Pedagogical Sciences
Irina Evgenyevna Emelyanova, doctor of Pedagogical Sciences, Professor, South Ural State Humanitarian Pedagogical University, Russia
Galina Anatolevna Kuzmenko, doctor of Pedagogical Sciences, Professor. Moscow State Pedagogical University, Institute of Physical Culture, Sports and Health
Bozor Safaraliyevich Safaraliyev, doctor of pedagogical sciences, professor. Chelyabinsk State Academy
Vladimir Vasilevich Kulishov, doctor of Pedagogical Sciences, Professor. Vice-Rector of the State University of Economics and Technology, Krivoy Rog, Ukraine
Irina Rudolfovna Lazarenko, doctor of Pedagogical Sciences, Professor. Rector of Altai State Pedagogical University, Russia
Oksana Gennadevna Filippova, doctor of Pedagogical Sciences, Professor. South Ural State Humanitarian Pedagogical University, Russia
Christo Kyuchukov, doctor of Pedagogical Sciences. Professor of General Linguistics Psycholinguistics. Free University of Berlin, Institute of Turkology. Founder and editor of the International Journal of Psycholinguistics and Sociolinguistics, Germany
Mikhail Ivanovich Kumskov, doctor of Physical and Mathematical Sciences, Professor. M.V. Lomonosov Moscow State University
Sergey Dmitriyevich Maksimenko, academician, doctor of psychological sciences, professor. Academician of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine
Oleg Semenovitch Padalka, doctor of Pedagogical Sciences, Professor, National Pedagogical University named after M.P. Dragomanova, Ukraine
Tursun Hazretili, doctor of Historical Sciences, Professor of the International Kazakh-Turkish University named after Khoja Ahmad Yassavi
Khuzhaugli Timur, linguist and literary critic. Professor at the University of Michigan (USA)
Hatunoğlu Nurettin, Assoc. Dr., Zonguldak Bulent Ecevit University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History (Turkey)
Mullojanov Sayfullo Kuchakovich, doctor of Historical Sciences, Professor. National University of Tajikistan
Gushko Sergey Vladimirovich, doctor of Economics, Professor, Vice-Rector of the State University of Economics and Technology, Krivoy Rog, Ukraine

SCIENTISTS OF UZBEKISTAN

History

- Inoyatov Sulaimon Inoyatovich**, doctor of Historical Sciences, Professor. Bukhara State University
Ziyo Azamat Xamid o'g'li, doctor of Historical Sciences, Academician, director of the Institute of History of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Rajabov Kakhramon Kenjayevich, doctor of Historical Sciences, Professor, Leading Researcher of the Institute of History of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Rashidov Oybek Rasulovich, doctor of Historical Sciences. Bukhara State University

Philology

- Majidova Rano Urishevna**, doctor of Philology, Professor, Uzbek State University of World Languages
Sharipova Laylo Frunzeyevna, professor, Doctor of Philology. Bukhara State University
Nigmatova Lolaxon Xamidovna, doctor of Philology. Bukhara State University
Yusupova Khilola Oktamovna, candidate of philological sciences, associate professor. Bukhara Engineering and Technology Institute
Akramova Surayo Renatovna, doctor of Philosophy, Associate Professor. Bukhara State Pedagogical Institute

Pedagogy

- Tolipov Utkir Karshiyevich**, doctor of Pedagogy, Professor. Tashkent State Pedagogical University named after Nizami.
Olimov Shirinboy Sharofovich, doctor of pedagogical sciences, professor. Bukhara State University
Tilavova Matlab Muhammadovna, candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor. Bukhara State Pedagogical Institute
Dilova Nargiza Gaybullayevna, DSc, Professor. Bukhara State University
Sohibov Akram Rustamovich, candidate of pedagogical sciences, associate professor. Karshi State University
Umarov Bakhshullo Djurayevich, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor. Bukhara State Pedagogical Institute
Khasanova Gulnoz Kasimovna, candidate of pedagogical sciences, associate professor. Bukhara State University
Inoyatov Abdullo Shodievich, doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor. Bukhara State University
Davronov Nurzod Ismoilovich, PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor. Bukhara State Pedagogical Institute

Psychology

- Umarov Bakhriddin Mingbayevich**, doctor of Psychology, Professor. Tashkent State Pedagogical University
Bafaev Muhiddin Mukhamadovich, PhD in Psychological Sciences. Tashkent State Pedagogical University named after Nizami

Economy

- Kurolov Kobuljon Kulmanovich**, doctor of Economics, Professor. Director of the network center for retraining and advanced training of teachers of the Tashkent State Technical University named after Islam Karimov
Mamanazarov Abdukhakim Bozorovich, candidate of economic sciences, associate professor. Tashkent branch of Moscow State University. M.V. Lomonosov

Philosophy

- Namozov Bobir Baxriyevich**, doctor of Philosophy. Bukhara State University

Biology

- Artikova Khafiza Tuymurodovna**, doctor of Biological Sciences, Associate Professor. Bukhara State University

BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QITUVCHISI SHAXSINING IJTIMOIIY PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARINI TAKOMILLASHTIRISH

Erkayeva Dilfuza Muxtor qizi
Osiyo Xalqaro universiteti 1-bosqich magistranti

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna
BuxDU psixologiya va sotsiologiya kafedrasi dotsenti, (PhD)
<https://doi.org/10.53885/edinres.2024.02.1.062>

Anotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ish sinf o'qituvchisining jamiyatdagi roli, pedagogik ta'siri, o'qituvchi shaxsining psixologik xususiyatlari hamda o'qituvchi shaxsining kasbiy ahamiyatli xususiyatlari to'g'risida fikr-mulohazalar keltirilgan. Shuningdek, psixolog olimlarning o'qituvchi shaxsiga va pedagogik qobiliyatlari to'g'risida ilmiy nazariyalari ham keltirib o'tilgan. Bundan tashqari, Har bir boshlang'ich sinf o'qituvchisi qanday pedagogik qobiliyatlarni bilishi va o'qitish qobiliyati modellari to'g'risida ham ma'lumotlar ko'rsatib o'tilgan.

Kalit so'zlar: intellektual, motiv, individual uslubi, pedagogik qobiliyat, perseptiv qobiliyat, akademik qobiliyat, ekspressiv, suggestiv qobiliyat.

ПОВЫШЕНИЕ СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ХАРАКТЕРИСТИК УЧИТЕЛЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

Эркаева Дилфуза Мухтаровна
Международного Азиатского университета

Исмадова Дилафруз Туймуратовна
Доцент кафедры психологии и социологии БухГУ, (PhD)

Аннотация: В статье представлены мнения о роли учителя начальных классов в обществе, педагогическом влиянии, психологических особенностях учителя и профессиональных характеристиках учителя. Также упоминаются научные теории психологов о личности и педагогическом мастерстве учителя. Кроме того, показана информация о том, какими педагогическими навыками владеет каждый учитель начальных классов и модели педагогического мастерства.

Ключевые слова: интеллектуальный, мотив, индивидуальный стиль, педагогические способности, перцептивная способность, академическая способность, экспрессивная, suggestивная способность.

IMPROVING THE SOCIAL PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE PRIMARY EDUCATION TEACHER

Erkayeva Difuza Mukhtar's daughter
1st stage graduate student of International University of Asia

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna
Associate Professor of the Department of Psychology and Sociology of BukhSU, (PhD)

Annotation: This article presents opinions on the role of the elementary school teacher in society, pedagogical influence, psychological characteristics of the teacher and professional characteristics of the teacher. Also, the scientific theories of the psychologists about the teacher's personality and pedagogical skills are mentioned. In addition, information on what pedagogical skills each primary school teacher knows and models of teaching skills is shown.

Key words: intellectual, motive, individual style, pedagogical ability, perceptive ability, academic ability, expressive, suggestive ability.

Kirish. Ma'lumki, ta'lim va tarbiya tizimi jamiyatning intellektual salohiyatini oshirishning asosiy

manbai hisoblanadi. Ushbu tizimda asosiy o'rinni o'qituvchi egallaydi, chunki u o'rta maktab taraqqiyotini belgilaydi. Ta'lim muvaffaqiyati bevosita o'qituvchi shaxsiga, uning kasbiy va umumiy madaniy tayyorgarligiga, ijodiy salohiyatiga bog'liqdir. Ta'limda hamma narsa tarbiyachi shaxsiga asoslanishi kerak, chunki tarbiyaviy kuch faqat inson shaxsiyatining tirik manbasidan kelib chiqadi. Hech qanday nizom yoki dastur, biron bir muassasaning sun'iy organizmi, qanchalik ayyorlik bilan o'ylab topilgan bo'lmasin, ta'lim masalasida shaxsning o'rnini bosa olmaydi.

Maktab o'quvchilarining aqliy va shaxsiy rivojlanishi qanchalik to'liq bo'lishi, ularning motivlari va ehtiyojlari, qiziqishlari va mayllarining rivojlanishi, mustaqil ijodiy fikrlashi, o'z-o'zini anglashi, ijtimoiy faolligi va axloqiy tarbiyasi ko'p jihatdan o'qituvchiga shaxsiy sifatlari hisoblanadi. O'qituvchining o'quvchiga amaliy pedagogik ta'siri, bola shaxsini rivojlantirishning psixologik mexanizmlarini hisobga olmasdan amalga oshiriladi, nafaqat ko'zlangan maqsadga olib keladi, balki bolaning shaxsiyatining rivojlanishini sekinlashtiradi. Bizga umumta'lim maktablarining boshlang'ich sinflarida ishlaydigan o'qituvchi shaxsining psixologik xususiyatlarini o'rganish imkoniyatini beradi. Maxsus usullardan foydalanib, o'qituvchilar orasida qanday qobiliyatlar ustunligini, kasbiy yo'nalish turini, o'qitishning individual uslubini, muloqotchanlik darajasini, faoliyatda hissiy o'z-o'zini boshqarish darajasini aniqlash mumkin.

Mavzu bo'yicha adabiyotlar tahlili. O'qituvchi shaxsining kasbiy ahamiyatli xususiyatlarining tarkibi juda keng u bir necha o'nlab ijtimoiy xususiyatlar bilan bir qatorda bir necha psixologik xususiyatlarni o'z ichiga oladi. Tadqiqotlar tahlili F.N.Gonobolin, V.N.Krutetskiy, N.V.Kuzmina, Yu.N.Kulyutkin, G.S.Suxobskayalar o'qituvchi shaxsining quyidagi asosiy kasbiy fazilatlarini aniqlash imkonini beradi. Bundan tashqari pedagogik psixologiya pedagogik mehnat psixologiyasi sohasida ko'plab tadqiqot keltirilgan. P.P.Blonskiy, L.S.Vygotskiy, F.N.Gonobolin, V.A.Kan-Kalik, S.V.Kondratyeva, V.A.Krutetskiy, N.V.Kuzmina, Yu.N.Kulyutkin, N.D.Levitov, A.K.Markova, L.M.Mitina, A.V.Petrovskiy, V.A.Slastenin, I.V.Straxov, G.S. Suxobskaya, A.I.Shcherbakov bu muammoni o'rganishda fundamental asoslarini ochib bergan.

Har bir boshlang'ich sinf o'qituvchisi pedagogik qobiliyatlarni o'rganishga - umumiy (o'qitilayotgan fandan qat'iy nazar, barcha o'qituvchilar uchun zarur) va maxsus (o'qitilayotgan fanning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda) qobiliyatlarga katta e'tibor berildi.

Pedagogik qobiliyatlar - bu shaxsning muayyan psixologik xususiyatlari bo'lib, u o'qituvchi roliga bolalarni o'qitish va tarbiyalashda yuqori natijalarga erishish uchun shartdir. Pedagogik qobiliyatlar shaxsning ham aqliy, ham hissiy-irodaviy tomonini tavsiflaydi. Bu fazilatlarining barchasi bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lib, bir-biriga ta'sir qiladi va bir butunlikni tashkil qiladi. Pedagogik qobiliyatlar tarkibida muhim o'rin egallagan bir qator tarkibiy qismlarni aniqlash mumkin (F.N. Gonobolin tomonidan taklif qilingan sxemaga asos qilib olingan).

Didaktik qobiliyatlar - o'quv materialini o'quvchilarga etkazish, uni bolalar uchun qulay qilish, ularga material yoki muammoni aniq va tushunarli qilib berish, mavzuga qiziqish uyg'otish, o'quvchilarda faol mustaqil fikrni uyg'otishdan iboratdir. Didaktik qobiliyatga ega bo'lgan o'qituvchi, agar kerak bo'lsa, o'quv materialini to'g'ri qayta qurish va moslashtirishni, qiyin narsalarni oson, qiyin narsalarni oddiy va tushunarsiz narsalarni tushunarli qilishni biladi.

Akademik qobiliyatlar - fan sohasidagi tegishli faoliyat qobiliyati (matematika, fizika, biologiya, adabiyot va boshqalar). Qobiliyatli o'qituvchi fanni faqat o'quv dasturi doirasidagina emas, balki ancha kengroq va chuqurroq biladi, o'z fanidagi kashfiyotlarni doimo kuzatib boradi, o'quv materialini ravon o'zlashtiradi, ilmiy tadqiqot ishlariga qiziqish bildiradi.

Perseptiv qobiliyatlar - o'quvchining ichki dunyosiga kirish qobiliyati, o'quvchi shaxsini nozik tushunish bilan bog'liq psixologik kuzatuv hisoblanadi. Qobiliyatlarning tarkibiy qismi empatiyaga tayyorlik deb hisoblanishi mumkin, ya'ni. o'quvchilarning ruhiy holatini tushunish va ularga hamdard bo'lish.

Ekspressiv qobiliyatlar - nutq, shuningdek, yuz ifodalari va pantomimalar orqali o'z fikr va his-tuyg'ularini aniq va aniq ifodalash qobiliyati. Qobiliyatli o'qituvchi nutqi yorqin va ta'sirchan, hissiyotli, aniq diksiya, mo'tadil imo-ishora va harakatlarga ega.

Tashkiliy qobiliyatlar, birinchidan, talabalar jamoasini tashkil etish, uni birlashtirish, muhim muammolarni hal qilishda ilhomlantirish qobiliyati va ikkinchidan, o'z ishini to'g'ri tashkil etish qobiliyatidir. O'z ishingizni tashkil qilish uni o'zingiz to'g'ri rejalashtirish va boshqarish qobiliyatini nazarda tutadi.

Suggestiv qobiliyatlar - bu o'qituvchining shaxsiy fazilatlarining butun majmuasiga, xususan, uning irodaviy fazilatlariga (qat'iyatlilik, chidamlilik, qat'iyatlilik, talabchanlik va boshqalar), shuningdek, talabalarga bevosita hissiy va irodaviy ta'sir ko'rsatish qobiliyatlari. maktab o'quvchilarini o'rganish va tarbiyalash uchun mas'uliyat hissi.

Konstruktiv qobiliyatlar - bu o'z harakatlarining oqibatlarini oldindan ko'rishda, o'quvchining ma'lum fazilatlarini rivojlanishini bashorat qilish qobiliyatida ifodalangan qobiliyatdir. Ushbu mahoratning asosini jonli tasavvur va mantiqiy fikrlash kabi aqliy fazilatlar, shuningdek, umumiy rejalashtirish qobiliyatlari tashkil etadi.

Shuningdek, diqqatni bir vaqtning o'zida bir nechta faoliyat turlari o'rtasida taqsimlash qobiliyati o'qituvchi faoliyati uchun alohida ahamiyatga ega. Qobiliyatli, tajribali o'qituvchi materialning mazmuni va taqdimot shaklini diqqat bilan kuzatib boradi, shu bilan birga barcha o'quvchilarni diqqat-e'tibor sohasida ushlab turadi, charchoq, e'tiborsizlik, noto'g'ri tushunish belgilariga sezgir munosabatda bo'ladi va o'z xatti-harakatlarini nazorat qiladi.

Kommunikativ qobiliyatlar - bolalar bilan muloqot qilish qobiliyati, o'quvchilarga to'g'ri munosabatda bo'lish, ular bilan pedagogik nuqtai nazardan maqsadga muvofiq bo'lgan munosabatlarni o'rnatish va pedagogik taktning mavjudligi.

Ko'pgina o'qitish qobiliyati modellari to'rtta kichik guruhga bo'linadi:

- tizim modellari;
- konstruktiv modellar;
- psevdo-prognozli;
- bashoratli modellar.

Gonobolin boshlang'ich sinf o'qituvchilarini individuallik xususiyatlarini aniqladi, uning tuzilishi pedagogik qobiliyatlarning asosiy tarkibiy qismlarining haqiqiy tuzilishini tashkil qiladi:

- 1.o'quv materialini o'quvchilar uchun ochiq qilish qobiliyati;
- 2.o'qituvchining o'quvchi haqidagi tushunchasi;
- 3.mehnatdagi ijodkorlik;
- 4.bolalarga pedagogik irodaviy ta'sir;
- 5.bolalar jamoasini tashkil etish qobiliyati;
- 6.bolalarga qiziqish;
- 7.nutqning mazmuni va yorqinligi;
- 8.uning tasviriyligi va ishonarliligi;

O'qituvchi kasbining o'ziga xos xususiyati shundaki, u odamlar bilan muvaffaqiyatli o'zaro munosabatda bo'lgan bilim, ko'nikma va ko'nikmalarga muhtoj: o'quvchilar, hamkasblar bilan munosabatlarni tashkil etish, sinfdoshlarning bir-biri bilan munosabatlarni normallashtirishga yordam berish, muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish kabilarni o'z ichiga oladi. O'qituvchi psixologik madaniyatining o'zagini hamkorlik pedagogikasida amalga oshirilgan pedagogik muloqot tashkil etadi, desak mubolag'a bo'lmaydi.

Pedagogik rahbarlik uslubi bu o'qituvchi va talabalarning birgalikdagi faoliyat va muloqot jarayonida o'zaro munosabatlarining barqaror usullari to'plami tushuniladi. Ularning xatti-harakatlarini nazorat qilish uchun o'qituvchi ko'pincha ishonitirish, talab va takliflardan foydalanadi. Ishontirish faktlar va bog'liqliklarni birgalikda tahlil qilish orqali talabaning me'yoriy xatti-harakati motivlarini rivojlantirishga qaratilgan. Ba'zi tadqiqotchilar muloqotning me'yoriy funktsiyasini ta'kidlaydilar, buning natijasida bolalar xulq-atvorning axloqiy tamoyillarini bilish, tegishli harakatlar misollari, o'zaro ta'sir va munosabatlar usullarini tartibga solish orqali axloqiy me'yorlarni o'zlashtiradilar. Talab odatda kategorik shakllarda - buyruqlar, taqiqlar, ko'rsatmalarda ifodalanadi. Hissiy ohang jihatidan u tajovuzkor, bostirish (majburlash shaklida) yoki iliq, xayrixoh (rag'batlantirish shaklida) bo'lishi mumkin. Taklif ko'rsatma, nasihat, eslatma, ogohlantirish, qoralash, qoralash yoki qoralash shakllarida ifodalanadi. Hissiy ohang (mehribon yoki tajovuzkor) o'qituvchi tomonidan turli yo'llar bilan ifodalanadi: mazmunda, ovoz intonatsiyasida, yuz ifodalarida va pantomimada. Zamonaviy psixologik-pedagogik adabiyotlarda pedagogik rahbarlik uslublarining turli tasniflari mavjud. Ko'pincha uchta asosiy nav ajralib turadi: avtoritar uslub, demokratik va liberal (sinonimlar sifatida siz liberal-ruxsat beruvchi va nomuvofiq-qarama-qarshi belgilarni topishingiz mumkin).

Avtoritar uslub o'qituvchining majburlash talablari va tajovuzkor takliflarini ustun qo'llashi natijasida rivojlanadi. Talab maktab o'quvchilari o'rtasidagi tartibsizlikni bartaraf etishga qaratilgan. Aggressiv taklif

ko'rsatma, ogohlantirish, tahdid, qoralash shaklida bo'lib, o'qituvchining noroziligi, g'azabi, g'azabi va nafratini keltirib chiqaradi. Ovoz va yuz ifodalarining norozi, g'azablangan, g'azablangan, masxara qiluvchi, bezovta qiluvchi intonatsiyalari bilan birga keladi. Avtoritar uslub talabani o'qituvchiga to'liq bo'ysunish ko'nikmalarini rivojlantiradi; xulq-atvorni o'z-o'zini tartibga solish qobiliyatini rivojlanishiga to'sqinlik qiladi (agar o'qituvchi nazorat qilmasa, intizom yo'qoladi). Maktab o'quvchilarining kayfiyati pasayadi, tashvish, tashvish, g'azab, norozilik, dushmanlik, qo'rquv, tajovuzkorlik paydo bo'ladi.

Agar o'qituvchi ishonitirishga, rag'batlantiruvchi talablarga va xayrixoh taklifga tayansa, demokratik etakchilik uslubi paydo bo'ladi. Ishonitirish orqali u bolalarga qoidalarga rioya qilish foydaliligini tushuntiradi va ularda ularning qadriga ishonch hosil qiladi. Talabning odatiy shakllari - buyruqlar, taqiqlar, ko'rsatmalar demokratik uslubda rag'batlantirishga aylantiriladi. Issiq ovozli intonatsiyalar, xotirjam yuz ifodalari va o'quvchilarga ism bilan murojaat qilish o'qituvchining ular bilan yaqinligini oshiradi. Yaxshilik taklifi maxfiy ko'rsatma, nasihat, iltimos, qoralash, ogohlantirish, eslatish, qoralash, qoralash shakllarini oladi. Ular o'qituvchining bolalarga bo'lgan ishonchini, roziligini yoki tashvishini bildiradilar. Bunday munosabatlar tizimi bilan o'quvchilarda xatti-harakatlarni o'z-o'zini tartibga solish ko'nikmalari, o'ziga ishonch, optimistik kayfiyat, ijobiy his-tuyg'ular, o'qituvchiga yaqin bo'lishdan qoniqish va quvonch holati (biz bilan yashaydi) muvaffaqiyatli rivojlanadi. O'zaro munosabatlarning bunday usullari uning vakolatini oshiradi.

Liberal rahbarlik uslubi pedagogik muloqotda eng noqulay hisoblanadi. Uni liberal-situatsion deb atalishi bejiz emas, chunki muloqot asosan vaziyat va kayfiyat bilan belgilanadi. Maktab o'quvchilari bunday o'qituvchilarni yoqtirmaydilar, chunki ularning muloqot uslubiga moslashish qiyin: ular juda yumshoq, bolalarga yumshoq; kuch ularni tark etayotganini his qilganda, ular juda qattiq. Liberalizmdan avtoritarizmga va orqaga keskin o'tish liberal o'qituvchilar uchun odatiy rasmdir. Ushbu etakchilik uslubi bolalarda o'qituvchiga bo'ysunish ko'nikmalarini ham, xatti-harakatlarni o'z-o'zini tartibga solish ko'nikmalarini ham rivojlantirmaydi. Bu, bir tomondan, asossiz zavq va eyforiyani keltirib chiqaradi; boshqa tomondan, norozilik, qayg'u, befarqlik, befarqlik hissi. Talabalarga munosabat neytral. Sinfdagi o'qituvchining qat'iyatsizligi va ikkilanishi tufayli, qoida tariqasida, uning tashkiliy funktsiyalarining bir qismini asta-sekin o'z zimmasiga oladigan eng baquvvat talabalarning bir nechitasi ajralib turadi. Eng qiyin vaziyatlarda ular boshqa o'qituvchilarga murojaat qilishadi va shu bilan bu o'qituvchiga mas'uliyatli qarorlar qabul qilishni osonlashtiradi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR. Ko'pincha amaliy maktab psixologlari o'qituvchining kasbga jalb qilish darajasini baholash, kasbiy faoliyatning shaxsga ta'sir qilish mexanizmlarini aniqlash va shaxsning tipik pedagogik deformatsiyalarini aniqlash muammolariga duch kelishadi. Biroq, o'qituvchilarni yozish uchun juda ko'p sonli mezonlar va asoslarning mavjudligi ko'pincha bu qidiruvni murakkablashtiradi. Shu bilan birga, ba'zi o'qituvchilar o'zlari uchun mutlaqo boshqa faoliyat yo'nalishlarini topish orqali muvaffaqiyatga erishadilar: biri yoshlarning do'sti va maslahatchisi bo'ladi, boshqasi a'lo o'quvchilarda mustaqil va jasoratli fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi, uchinchi zaif o'quvchilarni o'z-o'zidan yo'q qilishga yordam beradi. ularning kamchiliklari sabablari. Faoliyatning ushbu sohalarining har biri boshqasidan yaxshiroq deb aytish mumkin emas - ularning barchasi zarur.

Boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy yo'nalishini aniqlash uchun biz «O'qituvchi shaxsining kasbiy yo'nalishini baholash» so'rovnomasidan foydalangan holda, har xil turdagi o'qituvchilarni baholash va taqqoslash g'oyasi ilgari surildi.

Anketa natijalariga ko'ra, biz o'qituvchi shaxsining 5 ta parametrini aniqlashimiz mumkin: xushmuomalalik, tashkilotchilik, mavzuga e'tibor, aql-zakovat, tasdiqlash uchun motivatsiya kabilarni kiritish mumkin.

Natijalar shuni ko'rsatadiki, «Intellekt» va «Motivatsiya va ma'qullash» shkalalari eng yuqori ball oldi. Motivatsiya va ma'qullash shkalasi bo'yicha yuqori ball ijtimoiy hayot me'yorlariga moslashish va hamma narsada namuna bo'lish istagi bilan bog'liq ballar normasining eng yuqori chegarasini ko'rsatadi. Shuning uchun deyarli har bir kishi (80%) aniq belgilangan «Aql» turiga ega (7 dan 9 ballgacha). «Muloqot» (o'rtacha ball 5,8) va «Tashkilot» (o'rtacha ball 5,7) shkalalari bo'yicha ancha yuqori ball. «Mavzuga yo'naltirilganlik» shkalasi bo'yicha nisbatan past ball, boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'z faoliyatini faqat ta'lim faoliyatiga yo'naltirishlari qiyinligini ko'rsatadi, chunki ular o'z faoliyatida tashkiliy va tarbiyaviy ishlarga katta e'tibor beradilar. O'quv faoliyati doirasi bir nechta fanlarni o'qitishni o'z ichiga oladi, shuning uchun o'quv faoliyatida asosiy mavzuni ajratib ko'rsatish qiyin. O'qituvchilar yuksak

ijodiy salohiyati, turli tadbirlarda ishtirok etishi, to'garak ishlarini olib borishi bilan e'tiborga sazovordir.

Xulosa. Har doim ham ta'limning muvaffaqiyati bevosita o'qituvchi shaxsiga, uning kasbiy va umumiy madaniy tayyorgarligiga, ijodiy salohiyatiga bog'liq. O'qituvchi faoliyatining muvaffaqiyati nafaqat uning arsenalida mavjud bo'lgan ta'lim va tarbiya usullari bilan belgilanadi, lekin ko'p jihatdan uning shaxsiyati, xarakteri va mahorati, o'quvchilar bilan munosabatlari, mehnatga ijodiy munosabati bilan belgilanadi. Ko'pincha maktab o'quvchilarining aqliy va shaxsiy rivojlanishi qanchalik to'liq bo'lishi, ularning motivlari va ehtiyojlari, qiziqishlari va moyilliklari, mustaqil ijodiy fikrlash, ularning o'z-o'zini anglashi, ijtimoiy faolligi va axloqiy tarbiyasi ko'p jihatdan o'qituvchi shaxs sifatida ham, kasb egasi sifatida ham bog'liqdir. Hozirgi bosqichda o'qituvchining, ayniqsa boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy mahoratining asosi, bizning fikrimizcha, uning boshqa odamlarni, xususan, o'quvchilarni o'zlarining individual xususiyatlari bilan, o'zlari kabi qabul qilish qobiliyati va tayyorligi kabi o'ziga xosliklarini o'rgatish mumkin. Boshlang'ich sinf o'qituvchilari o'z o'quvchilariga nisbatan o'ziga xos ilqlik va mehr-oqibat, onalik mehri bilan ajralib turadi. Bizning tadqiqotimizga ko'ra, boshlang'ich sinf o'qituvchisi yuqori aql-zakovat, umumiy madaniyat va so'zsiz axloqiylik bilan ajralib turadi, ular kommunikativ va tashkiliy faoliyatga faol intiladi, qiyin vaziyatlarda tezda harakat qiladi, mustaqil qarorlar, har xil o'yinlarni, tadbirlarni tashkil qilishni yaxshi ko'radi. Pedagogik faoliyat uslubida ular ko'plab afzalliklari bilan ajralib turadi. Shuningdek, yuqori darajadagi bilim, aloqa, tushuncha, yuqori metodiklik, talabchanlik, o'quv materialini qiziqarli tarzda o'qitish qobiliyati, o'quvchilarni faollashtirish qobiliyati, mohirona foydalanish va o'zgaruvchanlik. o'qitish shakllari va usullari albatta sezilarli darajadagi mahorat hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- 1 Абрамова Г.С Практическая психология – Екатеринбург, 1998. – 365с.
- 2 Афанасев В.Г Проектирование педагогических технологий // Высшее образование а России. – 2001. № 4. – С. 147-150.
- 3 Бабанский Ю.К Избранные педагогические труды.–М.:Педагогика,2008.– 500с.
- 4.Ахмедова З.Ж. “Педагогико-психологические особенности адаптации младших школьников к учебной деятельности” Вестник интегративной психологии 2023 Выпуск 29
- 5A.Z.Djamilovna Study of the formation of crime motivation in adolescents as a problem of psychological research, I.H.Bakhtiyorovna - ResearchJet Journal of Analysis and Inventions, 2022
- 6.Ismatova D.T.Oilaviy psixologik xizmatda shaxslararo munosabatlarni empirik tahlili Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar (2023 йил №5) 338-343 b.
- 7.Ismatova D.T.Oilaviy munosabatlarda emotsional zo'riqishlarni korrektsiyalashning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari —Pedagogik mahorat ilmiy-nazariy va metodik jurnal. 2023, № 596-101b